

Zaaknummer : 01160951
Ons Kenmerk : ODH1671524
Datum : 04-08-2026

Beschikking

Omgevingswet - Flora- en fauna-activiteit

Onderwerp

Op 22 januari 2026 hebben wij een aanvraag om omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit ontvangen als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet. De aanvraag is ingediend door Stichting Science4Nature. De aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek naar, in appendix I genoemde, beschermde plant- en diersoorten in Zuid-Holland. De aanvraag is ingediend voor de volgende vergunningplichtige handelingen:

- het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn en als bedoeld in artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving;
- het opzettelijk verstoren van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn en als bedoeld in artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving;
- het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn en als bedoeld in artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit activiteiten leefomgeving;
- het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn en als bedoeld in artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder d, van het Besluit activiteiten leefomgeving;
- het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied als bedoeld in artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder e, van het Besluit activiteiten leefomgeving;
- het voor het om een andere reden dan verkoop onder zich hebben of vervoeren van dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IV bij de habitatrichtlijn, bijlage I of II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn als bedoeld in artikel 11.47, eerste lid, aanhef en onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving;
- het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende dagvlinders als genoemd in bijlage IX, onder A als bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving;

- het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van soorten, genoemd in bijlage IX, onder A als bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, aanhef en onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving;
- het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van soorten, genoemd in bijlage IX, onder B als bedoeld in artikel 11.54, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit activiteiten leefomgeving.
- het uitzetten van dieren of eieren van dieren als bedoeld in artikel 11.61, eerste lid van het Besluit activiteiten leefomgeving.

De omgevingsvergunning wordt aangevraagd voor de periode 1 januari 2026 tot en met 31 december 2030.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit te **verlenen** aan Stichting Science4Nature;
- II. de in het vervolg van deze beschikking opgenomen voorschriften te verbinden aan deze omgevingsvergunning;
- III. de onder “Relevante documenten” genoemde stukken onderdeel te laten zijn van deze omgevingsvergunning;
- IV. dat deze omgevingsvergunning geldig is vanaf de dag waarop vier weken verstreken zijn na de dag van bekendmaking tot en met 31 december 2030.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

D.C.G. Ruseler, MSc
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Appendices

- I. Soortenlijst

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemeen

1. De vergunninghouder dient:
 - a. de start van de flora- en fauna-activiteit (waaronder ook het ongeschikt maken) uiterlijk twee weken van tevoren te melden;
 - b. het ecologisch werkprotocol bij de startmelding mee te sturen;
 - c. relevante wijzigingen in de uitvoering uiterlijk één maand van tevoren te melden. Het betreft wijzigingen die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling van de aanvraag en/of de uitvoering van de voorgestelde werkzaamheden; en
 - d. de datum van beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week voor de beëindiging te melden.

Bovenstaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen, Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres toezichtnatuur@ozhz.nl onder vermelding van 'Flora- en fauna-activiteit'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

2. De vergunninghouder dient, met inachtneming van de voorschriften in deze omgevingsvergunning, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in het rapport 'Activiteitenplan Science4Nature' van september 2020 en zoals beschreven in de gegevens '001-Aanvullende gegevens ZH.pdf', '001-Aanvulling 1 - Activiteitenplan S4N 2026.pdf', '001-Aanvulling 2 - Gedragscode S4N 2026.pdf' en '001-Aanvulling 3 - Werkwijze dagvlinders S4N 2026.pdf' van maart 2026.
3. Indien één of meerdere in voorschrift 2 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit voor de betreffende soort(en) te worden getroffen. Deze maatregelen dienen, uiterlijk één maand voorafgaand aan de uitvoering ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid te worden voorgelegd. De alternatieve maatregelen mogen na goedkeuring worden toegepast.
4. De vergunninghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel en eenieder die betrokken is bij de uitvoering van het project op de hoogte is van de voorschriften en maatregelen in deze omgevingsvergunning en dat ze toegepast worden.
5. De uitvoering van de werkzaamheden dient te worden begeleid door een ecologisch deskundige¹ op het gebied van de aangevraagde beschermde soorten.
6. Er dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. Hierin dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
 - a. de contactgegevens van de begeleidend ecologisch deskundige(n);

¹ Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft en/of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en (beschermde) soorten. Deze persoon heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit of vergelijkbaar met een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie. De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. Deze persoon:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermde) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk;
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;
- kan aanvragen gericht op soortenbescherming opstellen of daarbij ondersteunen;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij Nederlandse natuurorganisaties, (semi)overheidsinstanties of een (ecologisch) adviesbureau dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

- b. hoe omgegaan wordt met de voorwaarden zoals opgenomen in de voorschriften;
 - c. een omschrijving en planning van de uit te voeren werkzaamheden;
 - d. de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
 - e. de onderzoeksdoelstelling en de betrokken soort(groep)(en);
 - f. een alternatieven afweging;
 - g. de onderzoeksmethoden en vangmiddelen;
 - h. het aantal onderzoekers;
 - i. een effectbeoordeling en indien nodig de te treffen maatregelen; en
 - j. indien van toepassing een toetsing met beoordeling in het kader van de Wet op de dierproeven.
7. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een exemplaar van deze omgevingsvergunning, het plan van aanpak en de gedragscode op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen, mits leesbaar, digitaal worden getoond.
8. Er dient door de ecologisch deskundige een logboek te worden bijgehouden van de ecologische begeleiding. Hierin dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
- a. de locatie van het plangebied;
 - b. de soorten waarop het onderzoek betrekking heeft;
 - c. het aantal exemplaren dat bij het onderzoek betrokken is geweest; en
 - d. een verslag van de uitvoering.
9. De vergunninghouder dient het logboek jaarlijks, op uiterlijk 15 februari, een overzicht van de uitgevoerde onderzoeken, waarvoor in het jaar daarvoor aanspraak op deze omgevingsvergunning is gemaakt, te zenden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid via de contactgegevens opgenomen in voorschrift 1.
10. De terreinbeheerder of de eigenaar van het onderzoeksgebied dient tijdig op de hoogte te zijn gesteld van de uit te voeren onderzoeken, de tijdsbestekken waarin deze plaatsvinden en de locaties waar onderzocht zal worden.
11. Als binnen drie weken na een melding, met ontvangstbevestiging, geen reactie is ontvangen vanuit de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, kan het onderzoek, zoals aangemeld, doorgang vinden. Binnen deze periode kan om aanvullingen, aanpassingen of een startgesprek worden verzocht. Binnen de termijn kan worden bepaald dat de omgevingsvergunning, voor dat specifieke onderzoek, van extra voorschriften voorzien dient te worden. Dit kan mogelijk leiden tot uitstel van de start van het geplande onderzoek.

Soortspecifieke voorschriften

12. Indien in het kader van de vergunde activiteiten beschermde soorten worden gedood of levend aan de natuur worden onttrokken ten behoeve van genetisch of populatiebiologisch onderzoek, dient per project voorafgaand aan de werkzaamheden een aanvullend werk- of onderzoeksplan te worden opgesteld en aangeleverd te worden bij Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Dit plan bevat ten minste:
- a. een locatiespecifieke en soortspecifieke beoordeling van de effecten van de voorgenomen handelingen op de staat van instandhouding van de betreffende soort(en);
 - b. een beschrijving van de toe te passen methoden en middelen voor het vangen, bemonsteren en indien van toepassing doden van individuen;
 - c. een onderbouwing van de noodzaak van het doden of onttrekken van individuen, waarbij wordt gemotiveerd waarom minder ingrijpende alternatieven ontbreken; en

- d. indien individuen levend worden onttrokken, een beschrijving van de wijze van transport, huisvesting en de duur daarvan, inclusief maatregelen ter beperking van stress en uitval.
13. De methoden en middelen die ingezet zullen worden voor het doden en welke zijn beschreven in het onderzoeksplan, dienen voor het specifieke project in het kader van de Wet op de dierproeven getoetst en goedgekeurd te zijn door de Instantie voor Dierenwelzijn, en in overeenstemming met de richtlijnen en voorschriften van de projectvergunning van de Centrale Commissie Dierproeven te worden uitgevoerd.
14. De vergunninghouder draagt er zorg voor dat bij elk veldonderzoek verstoring van het leefgebied tijdens de voortplantingsperiode of de overwintering van een betrokken soort zo veel als mogelijk voorkomen wordt. Het onderzoek mag de voortplanting niet in gevaar brengen of de overwintering verstoren.
15. Gevangen of bemonsterde individuen worden na afloop van de handelingen zo spoedig mogelijk teruggeplaatst op de exacte vanglocatie. Indien terugplaatsing op deze locatie niet mogelijk is, worden de individuen uitgezet in direct aangrenzend, geschikt leefgebied dat de soort op eigen kracht had kunnen bereiken. Indien terugplaatsing plaatsvindt buiten de oorspronkelijke vanglocatie, vindt dit uitsluitend plaats na voorafgaand overleg en instemming van de betrokken terreinbeheerder(s) en/of eigenaar(s) van zowel de vang- als uitzetlocatie, evenals de bevoegde provincie(s) waarin de uitzet plaatsvindt.
16. Indien andere soorten als waarvoor het onderzoek is opgezet gevangen worden, dienen deze zo snel mogelijk op de vangplek weer te worden losgelaten.
17. Bij het verzamelen van gehele exemplaren van beschermde plantensoorten, mag maximaal 5% van de aanwezige deelpopulatie worden verzameld.
18. In aanvulling op het vorige voorschrift is het verzamelen van onderdelen van planten, voor bijvoorbeeld determinatie, ook bij kleinere deelpopulaties toegestaan. Hierbij geldt nog altijd dat maximaal 5% van het oppervlak van deze populatie verzameld worden.

Aanwijzingen voor gebruik

- Deze omgevingsvergunning geldt alleen voor de soorten en flora- en fauna-activiteit die in dit besluit genoemd zijn en voor de werkzaamheden die conform de aanvraag uitgevoerd worden, voor zover in deze omgevingsvergunning zelf niet anders aangegeven is.
- Indien de vergunninghouder deze omgevingsvergunning wil verlengen, dient tijdig en bij voorkeur zes maanden voorafgaand aan het aflopen van de geldigheidstermijn een aanvraag te worden gedaan via het Omgevingsloket. De aanvraag dient te voldoen aan de indieningsvereisten.
- Indien de vergunninghouder van naam verandert of betrokken is bij een fusie, overname of andere organisatorische wijziging, kan op grond van artikel 5.37, tweede lid, van de Omgevingswet een informatieplicht gelden. De vergunning is verleend op basis van de bij de aanvraag aangetoonde deskundigheid van de vergunninghouder. Overdracht van de uitvoering van de vergunde activiteiten aan een andere partij met een afwijkend deskundigheids- of ervaringsniveau is daarom niet zonder meer mogelijk. De vergunninghouder dient dergelijke wijzigingen vooraf met het bevoegd gezag af te stemmen.

Zorgplicht en ongewoon voorval

In de Omgevingswet zijn algemene zorgplichten opgenomen voor de fysieke leefomgeving. Voor alle van nature in het wild levende planten en dieren en hun leefgebied geldt daarnaast de specifieke zorgplicht zoals opgenomen in artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving. In het kader van de specifieke zorgplicht dient onder meer rekening gehouden te worden met broedgevallen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Ook dient u rekening te houden met het onverwijld melden van een ongewoon voorval als bedoeld in artikel 11.34 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Dit geldt als er tijdens de uitvoering van flora- en fauna-activiteiten een gebeurtenis plaatsvindt die direct gevolgen heeft voor de natuur. In dat geval dient u direct contact op te nemen met de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (voorschrift 1).

Indien de voorgenomen activiteiten plaatsvinden binnen Natura 2000-gebieden dient, al dan niet in samenwerking met de terrein behorende organisaties, te worden vastgesteld of de activiteit(en) geen significant negatieve effecten heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen van habitattypen, habitatsoorten of vogelsoorten in dat gebied. Indien significant negatieve effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten mogen de activiteiten niet uitgevoerd worden zonder vergunning voor een Natura 2000-activiteit of een beoordeling ruimtelijke ontwikkeling.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 22 januari 2026 hebben wij een aanvraag om omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit ontvangen als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet (hierna: Ow). De aanvraag is ingediend door Stichting Science4Nature. De aanvraag betreft het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek in natuurgebieden binnen provincie Zuid-Holland met DSO-nummer 20260122 01490. De werkzaamheden staan gepland te starten op 1 januari 2026 en duren naar verwachting tot uiterlijk 31 december 2030. De omgevingsvergunning is aangevraagd voor de periode 1 januari 2026 tot en met 31 december 2030.

Relevante documenten

Bij de aanvraag zijn de volgende gegevens ingediend, die gebruikt zijn voor de inhoudelijke beoordeling:

- Het verzoek, DSO, kenmerk: 20260122 01490, 22 januari 2026 (ODH1647602);
- Begeleidende brief, Stichting Science4Nature, kenmerk: 00570252, 22 januari 2026 (ODH1647600);
- Beschikking Wet natuurbescherming, ODH, kenmerk: ODH-2020-00164185, 4 december 2020 (ODH1647598);
- Activiteitenplan Science4Nature, Stichting Science4Nature, september 2020 (ODH1647596);
- Soortenlijst, Stichting Science4Nature (ODH1647594);
- Gedragscode, Stichting Science4Nature, maart 2021 (ODH1647592).

Op 5 mei 2026 hebben wij de volgende aanvullende gegevens ontvangen, die ook gebruikt zijn voor de inhoudelijke beoordeling:

- 001-Aanvullende gegevens ZH.pdf, Stichting Science4Nature (ODH17563300);
- 001-Aanvulling 1 - Activiteitenplan S4N 2026.pdf, Stichting Science4Nature, maart 2026 (ODH1756332);
- 001-Aanvulling 2 - Gedragscode S4N 2026.pdf, Stichting Science4Nature, maart 2026 (ODH1756336); en
- 001-Aanvulling 3 - Werkwijze dagvlinders S4N 2026.pdf, Stichting Science4Nature, maart 2026 (ODH1756334).

Procedure

Reguliere voorbereidingsprocedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 16.64 van de Ow zijn toegepast op deze aanvraag.

Overeenkomstig artikel 16.57 van de Ow is kennisgegeven van de aanvraag via www.officielebekendmakingen.nl.

Beslistermijn

Gelet op artikel 16.64, eerste lid, van de Ow is de termijn voor de afhandeling van de aanvraag acht weken. Met toepassing van artikel 16.64, tweede lid, van de Ow hebben wij deze termijn op 27 januari 2026 met zes weken verlengd.

Volledigheid aanvraag

Na ontvangst van de aanvraag hebben wij deze getoetst op volledigheid. In de Omgevingsregeling zijn naast algemene ook specifieke indieningsvereisten opgenomen waar een aanvraag omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aan dient te voldoen. Ook hebben wij getoetst of de aangeleverde gegevens voldoende zijn voor de voorbereiding van de beschikking en het inhoudelijk beoordelen van de aanvraag.

Doordat de aanvraag onvolledig was, is op 8 april 2026 verzocht de nog ontbrekende gegevens aan te leveren. Op 5 mei 2026 hebben wij de gevraagde gegevens ontvangen en is de behandeling van de aanvraag voortgezet.

Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoet aan de wettelijke indieningsvereisten en voldoende informatie bevat voor een inhoudelijke beoordeling van de gevolgen van de flora- en fauna-activiteit op de betrokken beschermde soort(en).

Bevoegd gezag

De flora- en fauna-activiteit wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 5.10, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow, artikel 11.24 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) en artikel 4.6, eerste lid, aanhef en onder e, van het Omgevingsbesluit zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Participatie

De opzet en uitkomsten van het participatieproces zijn op grond van artikel 7.4 van de Omgevingsregeling onderdeel van de aanvraag. Bij deze aanvraag heeft geen participatie plaatsgevonden.

Inwerkingtreding

Artikel 16.79, eerste lid, aanhef en onder a, van de Ow bepaalt dat een omgevingsvergunning in werking treedt met ingang van de dag na de dag waarop het besluit is bekendgemaakt. In artikel 16.79, tweede lid, van de Ow staat dat in afwijking van het eerste lid het bevoegd gezag in de omgevingsvergunning bepaalt dat die in werking treedt met ingang van de dag waarop vier weken zijn verstreken sinds de dag van bekendmaking of terinzagelegging als naar zijn oordeel:

- a. het verrichten van de activiteit die de omgevingsvergunning mogelijk maakt binnen die vier weken kan leiden tot een wijziging van een bestaande toestand die niet kan worden hersteld; en
- b. de regels over het verlenen van de omgevingsvergunning ertoe strekken die bestaande toestand te beschermen.

Gezien de omgevingsvergunning is aangevraagd voor activiteiten waar onder andere soorten gedood en voortplantingsplaatsen vernietigd kunnen worden en activiteiten die niet meer hersteld kunnen worden naar de bestaande toestand nadat zij hebben plaatsgevonden, zijn wij van mening dat artikel 16.79, tweede lid, van de Ow van toepassing is. Daarom bepalen wij dat de omgevingsvergunning in werking treedt met ingang van de dag waarop vier weken zijn verstreken vanaf de dag van bekendmaking of terinzagelegging.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Ow, waarin is opgenomen dat het verboden is om aangewezen flora- en fauna-activiteiten uit te voeren zonder omgevingsvergunning. In het Bal worden deze flora- en fauna-activiteiten benoemd en zijn de beschermingsregimes opgenomen voor inheemse planten en dieren. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Het tweede regime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. De aanvraag is tevens getoetst aan de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De omgevingsvergunning is aangevraagd voor soorten opgenomen in de soortenlijst, weergegeven in appendix I. Op de lijst zijn soorten opgenomen die van nature in Nederland in het wild leven en zijn genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn.

Paragraaf 11.2.3 van het Bal, met betrekking op de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn, bepaalt voor welke flora- en fauna-activiteiten met gevolgen voor plant- en diersoorten een omgevingsvergunning nodig is. Artikel 8.74k van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een omgevingsvergunning. Op grond van artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder a, b, c, d en e, van het Bal en

artikel 11.47, eerste lid, aanhef en onder b, van het Bal geldt een verbod op het uitvoeren van flora- en fauna-activiteiten zonder omgevingsvergunning voor:

- Het verzamelen van zaden en uitsteken van planten;
- Het verzamelen van bladmateriaal of dierlijk weefsel;
- Het vervoeren en onder zich hebben en doden van levende dieren (eitjes en rupsen);
- Het uitzaaien of uitplanten; en
- Het verstoren van dieren als gevolg van bovenstaande werkzaamheden.

De omgevingsvergunning is ook aangevraagd voor soorten opgenomen in de soortenlijst, die van nature in Nederland in het wild leven en zijn genoemd in bijlage IX, onder A en B bij de Ow (bij het Bal).

Paragraaf 11.2.4 van het Bal, met betrekking op de nationaal beschermde soorten, bepaalt voor welke flora- en fauna-activiteiten met gevolgen voor (nationaal beschermde) soorten een omgevingsvergunning nodig is. Artikel 8.74l van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een omgevingsvergunning. Op grond van artikel 11.54, eerste lid, aanhef en onder a, b en c, van het Bal geldt een verbod op het uitvoeren van flora- en fauna-activiteiten zonder omgevingsvergunning voor:

- Het verzamelen van zaden (en evt. uitsteken van planten) voor kweek;
- Het opzetten van ex-situ populatie(s) uit zaden (en evt. planten) voor het veiligstellen van de genetische diversiteit, populatieherstel en onderzoek;
- Het verzamelen en onder zich hebben van bladmateriaal of dierlijk weefsel voor genetisch onderzoek t.b.v. kennisvergroting over de staat van instandhouding van (rest)populaties van bedreigde soorten;
- Het vervoeren, onder zich hebben en doden van levende dieren (eitjes en rupsen) ten behoeve van kennisvergroting over de staat van instandhouding van (rest)populaties van bedreigde soorten;
- Het uitzaaien of uitplanten in het kader van populatieversterking of herintroductie;
- Het verstoren van dieren als gevolg van bovenstaande werkzaamheden.

Daarnaast geldt op grond van artikel 11.61, eerste lid, van het Bal een verbod om zonder omgevingsvergunning dieren of eieren van dieren uit te zetten.

Op grond van 8.74k, eerste lid, en 8.74l, eerste lid, van het Bkl wordt een omgevingsvergunning slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing voor het verrichten van de activiteit bestaat;
- de activiteit nodig is omdat tenminste één van de belangen genoemd in artikel 8.74k, eerste lid, aanhef en onder b, en 8.74l, eerste lid, aanhef en onder b, van het Bkl aan de orde is; en
- de activiteit geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Op grond van artikel 8.74r, eerste lid, van het Bkl, worden aan een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 11.46, eerste lid, 11.48, 11.54 of 11.62 van het Bal voorschriften verbonden over de te gebruiken middelen.

Tot slot geldt voor alle inheemse soorten in alle gevallen de specifieke zorgplicht (artikel 11.27 van het Bal). Het gaat dan zowel om beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een omgevingsvergunning is verleend. In de specifieke zorgplicht wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

Beoordeling

Natuurwaardenonderzoek en vergunningplicht

Stichting Science4Nature is een organisatie gespecialiseerd in populatiebiologie en -genetica en heeft als doel om wilde planten- en diersoorten duurzaam te behouden. Wetenschappelijk onderzoek wordt uitgevoerd om inzicht te creëren in ecologische en genetische processen in relatie tot leefgebied en het beheer. Zo wordt onder meer onderzoek uitgevoerd naar populatiestructuur, verspreiding, voortplanting en genetische variatie. Met behaalde resultaten worden adviezen en soortherstel- en beheerplannen opgesteld of wordt genetisch materiaal veiliggesteld, gekweekt en gekruist, waarna de nakomelingen worden teruggeplaatst ten behoeve van repopulatie. Stichting Science4Nature is voornemens wetenschappelijk onderzoek uit te voeren naar beschermde plant- en diersoorten zoals genoemd in de soortenlijst weergegeven in appendix I. Samengevat zijn de voorgenoemen werkzaamheden als volgt:

- het verzamelen van zaden voor wetenschappelijk onderzoek;
- het uitsteken van planten voor wetenschappelijk onderzoek naar het voortplantingssysteem of wanneer dit de enige overgebleven mogelijkheid is om de soort genetisch veilig te stellen;
- het uitzaaien of uitplanten in het kader van populatieversterking of herintroductie;
- het verzamelen en onder zich hebben van bladmateriaal en dierlijk weefsel voor genetisch onderzoek;
- het (onbedoeld) verstoren van voortplantingsplaatsen tijdens bemonstering en/of onderzoek.

In verband met dit wetenschappelijk onderzoek is op 1 oktober 2013 door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland aan Stichting Science4Nature een ontheffing verleend. Deze ontheffing is verleend voor beschermde plantensoorten. Deze ontheffing liep af op 30 september 2018. Op 4 december 2020 is een ontheffing, met kenmerk ODH-2020-00164185, afgegeven waarbij ook beschermde diersoorten zijn opgenomen. Deze ontheffing liep af op 31 december 2025.

Belangenonderbouwing

De omgevingsvergunning is aangevraagd 'in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats' zoals genoemd in artikel 8.74k, eerste lid, aanhef en onder b, van het Bkl en artikel 8.74l, eerste lid, aanhef en onder b, van het Bkl.

Het belang van de voorgenoemen werkzaamheden is in de aanvraag toegelicht in de documenten 'Activiteitenplan', 'gedragscode' en 'soortenlijst', zoals hierboven genoemd onder het kopje 'Relevante documenten'.

Stichting Science4Nature voert onderzoek uit naar bedreigde en sterk versnipperde (rest)populaties, waarbij genetische diversiteit, voortplantingsbiologie en populatielevensvatbaarheid worden onderzocht om inzicht te krijgen in de oorzaken van de achteruitgang en de mogelijkheden voor duurzaam herstel. Deze werkzaamheden sluiten aan bij bredere nationale en Europese ambities en verplichtingen op het gebied van biodiversiteitsherstel, zoals beschreven in 'Nederland Natuurpositief'² en het programma 'Versterken Biodiversiteit'³. Ook wordt invulling gegeven aan de doelstelling om de achteruitgang van bestuivers in 2030 te stoppen⁴ en de Europese Natuurherstelverordening⁵.

Het verzamelen van zaden, bladmateriaal, eitjes en rupsen is noodzakelijk voor dit onderzoek en vormt de basis voor het opzetten van ex situ kweekpopulaties waarmee genetisch materiaal veilig wordt gesteld en levensvatbare zaden of individuen worden geproduceerd voor populatieversterking en herintroductie. Deze kweek is essentieel

² [Nederland Natuurpositief. Ambitiedocument voor een gezamenlijke aanpak in natuurbeleid - Eerste Kamer der Staten-Generaal](#)

³ [Bescherming van biodiversiteit in Nederland | Rijksoverheid.nl](#)

⁴ [Bescherming bijen en andere bestuivers | Rijksoverheid.nl](#)

⁵ [Verordening \(EU\) 2024/1991 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2024 inzake natuurherstel en tot wijziging van Verordening \(EU\) 2022/869 \(Voor de EER relevante tekst\)](#)

omdat veel betrokken soorten door inteelt, kleine populatieomvang en lage zaadproductie niet zelfstandig kunnen herstellen. De resultaten uit het onderzoek worden vervolgens ingezet voor concrete herstelmaatregelen, zoals uitzaaïen, genetische populatieversterking of herintroductie op geschikte locaties.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het aan de aanvraag ten grondslag gelegde wettelijke belang voldoende is onderbouwd om de negatieve effecten op de doelsoorten opgenomen in soortenlijst (hierna: de doelsoorten), welke als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Stichting Science4Nature gaat wetenschappelijk onderzoek uitvoeren naar de ecologie, genetische samenstelling en duurzame instandhouding van kwetsbare en bedreigde planten- en dagvlindersoorten. Daarbij richt Stichting Science4Nature zich op het monitoren van populatiedynamiek, het identificeren van knelpunten voor voortplanting en overleving, en het ontwikkelen van effectieve herstelstrategieën, waaronder gecontroleerde kweek, genetische verrijking en gericht beheer. In de aanvraag is aangegeven welke alternatieven zijn overwogen en is een onderbouwing gegeven waarom deze alternatieven geen andere bevredigende oplossing zijn. Niet alle alternatieven kunnen vooraf worden overwogen. Gelet op de gebiedsspecifieke omstandigheden en de betrokken doelsoorten is ieder project uniek. Daarom wordt per project, op basis van de beoordeling van experts, een afweging gemaakt van de beschikbare alternatieven, waarbij wordt gekozen voor de minst schadelijke werkwijze. Bij zowel deze afweging als de uitvoering van de werkzaamheden wordt te allen tijde gewerkt volgens de geldende gedragscode.

Locatie

De werkzaamheden van Stichting Science4Nature vinden verspreid in heel Zuid-Holland plaats, binnen natuur- en Natura 2000-gebieden waar kwetsbare soorten voorkomen. De werkzaamheden vereisen om het gebied te betreden, hiervoor zijn geen alternatieven. Het betreden van deze gebieden en het uitvoeren van de vergunningsplichtige handelingen worden te allen tijde afgestemd met de gebiedsbeheerder of eigenaar van de betreffende locatie. Onderzoek gebeurt binnen bestaande gebiedsplannen of op plekken waar al herstelmaatregelen zijn uitgevoerd. Bij de locatiekeuze wordt te allen tijde rekening gehouden met beschermde soorten, zodat meerdere soorten profiteren en geen schade ontstaat aan andere kwetsbare of karakteristieke soorten.

Inrichting en werkzaamheden

Een alternatief voor de werkzaamheden is het zaaien en uitspreiden van maaisel om het dispersieprobleem, het onvoldoende vermogen van soorten om nieuwe of herstelde leefgebieden te koloniseren, wat natuurherstel belemmert, te verminderen. Dit blijkt echter voor bedreigde soorten weinig effectief omdat hun populaties klein, genetisch verzwakt en weinig zaadproductief zijn. Enkel het uitplanten van gekweekte volwassen planten levert evenmin een duurzame oplossing op, omdat daarbij niet wordt aangetoond dat soorten ter plekke hun volledige levenscyclus kunnen doorlopen en natuurlijke selectie ontbreekt. Wat betreft de werkzaamheden worden alle mogelijke maatregelen getroffen om effecten op de soorten te verminderen, hetgeen wordt opgenomen en geborgd in een ecologisch werkprotocol.

Planning

Stichting Science4Nature voert in opdracht van terreinbeheerders onderzoek uit naar doelsoorten. Vooraf is het niet mogelijk om hiervoor een vaste planning op te stellen, omdat de optimale periode per soort en per gebied kan verschillen. Daarom wordt voor elke doelsoort afzonderlijk door een ecologisch deskundige bepaald wat de meest geschikte periode is om de werkzaamheden uit te voeren, zodat mogelijke schade aan de soort of individuele dieren of andere kwetsbare soorten zoveel mogelijk wordt beperkt.

Conclusie

Met de gekozen werkwijze, planning en periode van uitvoering, wordt schade aan de doelsoorten zoveel mogelijk voorkomen. Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering is voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing aanwezig is.

Staat van instandhouding

Om een omgevingsvergunning te mogen verlenen, mag kortgezegd de staat van instandhouding van de aangevraagde beschermde soort(en) niet verslechteren. Onderdeel van deze toetsing is ook of er mogelijk sprake is van cumulatieve effecten.

Stichting Science4Nature richt het onderzoek voornamelijk op soorten met een zeer ongunstige staat van instandhouding. Dit komt doordat de soorten ofwel in kleine populaties voorkomen, de verspreiding geïsoleerd en versnipperd is waardoor (genen)uitwisseling nauwelijks plaatsvindt, het leefgebied wordt aangetast of het toekomstperspectief van de soort ongunstig is. Dit zijn voornamelijk planten. Stichting Science4Nature richt zich daarnaast ook op dagvlinders.

De werkzaamheden worden door specialisten op het gebied van populatiebiologie en -genetica uitgevoerd met als doel de levensvatbaarheid van populaties te herstellen en vinden plaats volgens een vastgestelde gedragscode. Deze gedragscode borgt dat handelingen zorgvuldig worden uitgevoerd en tot een minimum worden beperkt. Hierbij wordt voorafgaand en tijdens de uitvoering steeds beoordeeld of de werkzaamheden, gelet op de omvang en draagkracht van de populatie, verantwoord zijn. Handelingen worden achterwege gelaten of aangepast indien deze kunnen leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding. Hiermee wordt gewaarborgd dat de activiteiten niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betrokken soorten of populaties, of dat van andere soorten die zich in een ongunstige staat van instandhouding bevinden.

In sommige gevallen wordt genetisch onderzoek gedaan naar minder bedreigde diersoorten zoals konijn, ringslang en gladde slang. Het benodigde genetisch materiaal wordt in deze gevallen verzameld door gespecialiseerde partnerorganisaties, die beschikken over de benodigde ontheffingen voor het verzamelen van weefsel, om de kans op negatieve effecten te minimaliseren.

Maatregelen

De werkwijze richt zich op het uitvoeren van werkzaamheden in natuurgebieden met minimale verstoring van soorten en hun leefomgeving. Het betreden van terreinen gebeurt uitsluitend met toestemming van de eigenaar of beheerder, waarbij het aantal aanwezige personen beperkt blijft tot maximaal vier om onnodige verstoring te voorkomen.

Bij het verzamelen van bladmateriaal wordt slechts een klein oppervlak, nooit meer dan 4 cm² aan bladmateriaal per plant, bemonsterd. Ook vitale delen van de plant, zoals groeipunten en bloemknoppen, worden zo min mogelijk bemonsterd. Dit wordt uitsluitend gedaan wanneer dit geen risico vormt voor de overlevingskansen van het individu. Bemonstering wordt uitgesteld als dit ongunstig is voor de populatie.

Het verzamelen van zaden, eitjes en rupsen vindt alleen plaats wanneer de populatie daartegen bestand is of wanneer dit noodzakelijk is voor herstel, waarbij de omvang van de ingreep beperkt blijft tot een aanvaardbaar niveau en aanvullend herstel wordt ingezet wanneer populaties te kwetsbaar zijn.

Planten worden zo min mogelijk uitgestoken ten behoeve van kweek, tenzij andere opties ontbreken en de situatie dringend ingrijpen vereist. Uitgestoken planten blijven eigendom van de terreinbeheerder en worden na herstel teruggeplaatst. Verzamelde bolgewassen worden na onderzoek altijd teruggeplaatst op de oorspronkelijke locatie.

Dierlijk weefsel voor genetisch onderzoek wordt uitsluitend verzameld door gespecialiseerde partners. Stichting Science4Nature beheert enkel het weefsel.

De gekweekte planten worden ingezet om zaden te produceren waarmee bestaande populaties genetisch kunnen worden versterkt, vergroot in omvang en aantal, en opnieuw kunnen worden geïntroduceerd in hersteld leefgebied. Daarnaast maakt het opkweken van planten het mogelijk om onderzoek te doen naar (genetische) factoren die de levensvatbaarheid van populaties beïnvloeden. De kweek vindt plaats onder gecontroleerde omstandigheden in de proeftuin van de Universiteit van Amsterdam en wordt opgezet vanuit de bemonsterde zaden. Nakomelingen van deze zaden worden uitsluitend teruggeplaatst in de afkomstige natuurgebieden om introducties buiten natuurlijke leefgebieden te voorkomen. Voor het vangen van vlinders wordt gebruikgemaakt van diervriendelijke vlindernetten en wordt het bemonsteren uitgevoerd via een kleine 'wing clip' die geen nadelige effecten veroorzaakt. Tot slot wordt een monitoring uitgevoerd dat een essentieel onderdeel vormt van de herstelprojecten. Een herstelproject wordt pas als geslaagd beschouwd wanneer een zelfredzame populatie is ontstaan die zelfstandig bloeit en zaad produceert. Voor alle monitoring gelden dezelfde gedragscodes en toestemmingseisen als voor de overige werkzaamheden.

Cumulatie

Bij de toetsing van de effecten op de staat van instandhouding, hebben wij getoetst of er cumulatieve effecten kunnen optreden als gevolg van andere plannen of projecten die in de omgeving van het plangebied uitgevoerd (gaan) worden. Er zijn geen plannen of projecten in de omgeving bekend die gevolgen hebben voor dezelfde lokale populatie(s) van de betrokken soort(en). Van negatieve cumulatieve effecten is geen sprake.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de voorgestelde maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken. De werkzaamheden leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de doelsoorten.

Samenhangende besluiten

Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten op de doelsoorten op basis van de aangeleverde informatie. Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteiten te kunnen uitvoeren. Kijk voor meer informatie op: <https://omgevingswet.overheid.nl/checken>.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande is de zekerheid verkregen dat de aanvraag voldoet aan het toetsingskader dat betrekking heeft op de in de aanvraag opgenomen flora- en fauna-activiteit en beschermde soorten, zodat de aangevraagde omgevingsvergunning op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet wordt verleend. Aan deze omgevingsvergunning zijn voorschriften verbonden. De omgevingsvergunning treedt in werking vanaf de dag waarop vier weken verstreken zijn na de dag van bekendmaking en is geldig tot en met 31 december 2030.

Appendices

Appendix I Soortenlijst

Soort	Wettelijke bescherming			Status Rode lijst
	HR bijl. IV/V	Bern bijl. I	Bal bijl. IX-B	
Akkerboterbloem			X	Ernstig bedreigd
Akkerdoornzaad			X	Bedreigd
Akkerogentroost			X	Bedreigd
Beklierde ogentroost			X	Ernstig bedreigd
Berggamander			X	Ernstig bedreigd
Bergnachtorchis			X	Kwetsbaar
Blaasvaren			X	Bedreigd
Blauw guichelheil			X	Bedreigd
Bokkenorchis			X	Gevoelig
Bosboterbloem			X	Verdwenen
Bosdravik			X	Bedreigd
Brave hendrik			X	Ernstig bedreigd
Brede wolfsmelk			X	Kwetsbaar
Breed wollegras			X	Ernstig bedreigd
Bruinrode wespenorchis			X	Ernstig bedreigd
Dennenorchis			X	Niet bedreigd
Dreps			X	Bedreigd
Drijvende waterweegbree	X	X		Kwetsbaar
Echte gamander			X	Gevoelig
Franjegtiaan			X	Bedreigd
Geelgroene wespenorchis			X	Gevoelig
Geplooid vrouwenmantel			X	Gevoelig
Getande veldsla			X	Ernstig bedreigd
Gevlekt zonneroosje			X	Ernstig bedreigd
Glad biggenkruid			X	Bedreigd
Gladde zegge			X	Gevoelig
Groene nachtorchis			X	Ernstig bedreigd
Groenknolorchis	X	X		Bedreigd
Groensteel			X	Gevoelig
Groot spiegelklokje			X	Bedreigd
Grote bosaardbei			X	Ernstig bedreigd
Grote leeuwenklauw			X	Niet bedreigd
Honingorchis			X	Ernstig bedreigd
Kalkboterbloem			X	Ernstig bedreigd
Kalketrip			X	Ernstig bedreigd
Karhuizer anjer			X	Bedreigd
Karwijselie			X	Ernstig bedreigd
Kleine ereprijs			X	Ernstig bedreigd
Kleine schorseneer			X	Bedreigd
Kleine wolfsmelk			X	Kwetsbaar
Kluwenklokje			X	Ernstig bedreigd
Knollathyrus			X	Ernstig bedreigd
Knolspirea			X	Kwetsbaar
Korensla			X	Bedreigd
Kranskarwij			X	Ernstig bedreigd
Kruipend moerasscherm	X	X		Ernstig bedreigd
Kruiptijm			X	Gevoelig
Lange zonnedauw			X	Ernstig bedreigd
Liggende ereprijs			X	Ernstig bedreigd
Moeragamander			X	Ernstig bedreigd
Muurbloem			X	Ernstig bedreigd
Naakte lathyrus			X	Ernstig bedreigd

Naaldenkervel			X	Ernstig bedreigd
Pijlscheefkelk			X	Gevoelig
Roggelelie			X	Ernstig bedreigd
Rood peperboompje			X	Gevoelig
Rozenkransje			X	Ernstig bedreigd
Ruw pazelzaad			X	Bedreigd
Scherpkruid			X	Ernstig bedreigd
Schubzegge			X	Gevoelig
Smalle raai			X	Ernstig bedreigd
Spits havikskruid			X	Ernstig bedreigd
Steenbraam			X	Ernstig bedreigd
Stijve wolfsmelk			X	Kwetsbaar
Stofzaad			X	Bedreigd
Tengere distel			X	Kwetsbaar
Tengere veldmuur			X	Ernstig bedreigd
Trosgamander			X	Ernstig bedreigd
Valkruid	X			Bedreigd
Veenbloembies			X	Ernstig bedreigd
Vliegenorchis			X	Ernstig bedreigd
Vroege ereprijs			X	Bedreigd
Wilde averruit			X	Ernstig bedreigd
Wilde ridderspoor			X	Ernstig bedreigd
Wilde weit			X	Ernstig bedreigd
Wolfskers			X	Bedreigd
Zandwolfsmelk			X	Ernstig bedreigd
Zinkviooltje			X	Bedreigd
Zweedse kornoelje			X	Bedreigd

HR = Habitatrichtlijn, Bern = Bern conventie, Bal = Besluit activiteiten leefomgeving

Soort	Wettelijke bescherming			Status Rode lijst
	HR bijl. IV	Bern bijl. II	Bal bijl. IX-A	
Aardbeivlinder			X	Bedreigd
Bosparemoervlinder			X	Ernstig bedreigd
Bruin dikkopje			X	Ernstig bedreigd
Bruine eikenpage			X	Bedreigd
Donker pimperlblauwtje	X			Ernstig bedreigd
Duinparemoervlinder			X	Bedreigd
Gentiaanblauwtje			X	Bedreigd
Grote paremoervlinder			X	Ernstig bedreigd
Grote vos			X	Ernstig bedreigd
Grote vuurvlinder	X	X		Ernstig bedreigd
Grote weerschijnvlinder			X	Ernstig bedreigd
Iepenpage			X	Ernstig bedreigd
Kleine heivlinder			X	Ernstig bedreigd
Kleine ijsvogelvlinder			X	Bedreigd
Kommavvlinder			X	Bedreigd
Pimperlblauwtje	X	X		Ernstig bedreigd
Sleedoornpage			X	Bedreigd
Spiegeldikkopje			X	Bedreigd
Veenbesblauwtje			X	Ernstig bedreigd
Veenbesparemoervlinder			X	Ernstig bedreigd
Veenhooibeestje			X	Ernstig bedreigd
Veldparemoervlinder			X	Ernstig bedreigd
Zilveren maan			X	Bedreigd

HR = Habitatrichtlijn, Bern = Bern conventie, Bal = Besluit activiteiten leefomgeving